

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

28

marca 2019

czwartek

19:00

Wrocław, NFM, Sala Czerwona

Wiosenne melancholie

Agata Szymczewska – skrzypce

Radostaw Pujanek – skrzypce

Michał Micker – altówka

Wojciech Fudala – wiolonczela

Michał Rot – fortepian

Program:

Mieczysław Wajenberg (1919–1996)

II Sonata na wiolonczelę i fortepian
[23']

I Moderato

II Andante

III Allegro

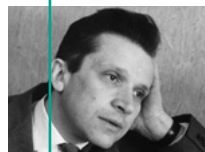
Juliusz Zarębski (1854–1885) *Kwintet*
fortepianowy g-moll op. 34 [35']

I Allegro

II Adagio

III Scherzo

IV Finale

M. Wajenberg

J. Zarębski

I Trio fortepianowe [29']

I Preludium i Aria: Larghetto

II Toccata: Allegro marcato

III Poem: Moderato

IV Finale: Allegro moderato

***

Prosimy o nagradzanie artystów brawami po zakończeniu ostatniej części każdego z utworów.

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Zrealizowano w ramach stypendium Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

OMÓWIENIE

Krzysztof Komarnicki

Trio fortepianowe op. 24 Mieczysława Wajnerberga zostało skomponowane w 1945 r. i jego niepokojące, groźne dźwięki z pewnością oddają grozę wojny. Tragiczne obrazy, nasycone osobistym doświadczeniem ocalałego z zagłady kompozytora (jego rodzice i siostra nie mieli tyle szczęścia), odzwierciedlone w muzyce są wyrazem pamięci, ale też poszukiwania *katharsis*. Jak mówił sam twórca: „(...) to nie ja wybierałem ten temat. Podyktował mi go los, tragiczny los moich bliskich. Uważam za swój obowiązek moralny pisanie o wojnie, o strasznym losie, jaki zgotował ludziom nasz wiek”.

Trio składa się z czterech części o zmieniającej się dramaturgii: od zdecydowanych akordów *Preludium*, przez zamyślenie *Arii*, motorykę *Toccaty* (przechodzącej w sardoniczny, „diabelski” taniec) i impresjonizm *Poematu*, po kulminację w *Finale*, który podobnie jak pierwsza część przechodzi od zdecydowania ku kontemplacji i wyciszeniu. Ważną rolę w cyklu gra polifonia, zwłaszcza w finale w znacznej mierze będącym fugą. Wajnberg znakomicie operuje artykulacją i barwą wszystkich instrumentów, w mistrzowski sposób podkreślając zarówno architektonikę formy (kolejne fragmenty mają wyraźnie odrębne brzmienie, tematy są w nich wprowadzane w wyrazisty sposób, polifonia jest łatwa do ustyszenia), jak i emocjonalny przebieg muzyki.

Nie tylko partia fortepianu została napisana po mistrzowsku, jak na wybitnego pianistę przystało, lecz także smyczki wyszły spod ręki pewnej swego rzemiosła. Co ciekawe, Wajnberg nigdy nie grywał swoich utworów publicznie, choć na przykład dzieła swego przyjaciela Szostakowicza – już tak.

II Sonata na wiolonczelę i fortepian op. 63 została skomponowana na zamówienie Mściława Rostropowicza w 1959 r. Wielki wiolonczelista poznał Wajnerberga, gdy ten zastąpił w ostatniej chwili chorego Swiatostawa Richtera w roli akompaniatora Galiny Wiszniewskiej (żony Rostropowicza). Wajnberg grał większość programu *a prima vista*, gdyż były to prapremiery. Rostropowicz był zachwycony „swoją” sonatą nie mniej niż pianistyką kompozytora, co później zaowocowało powstaniem dwóch z czterech sonat na wiolonczelę solo Wajnerberga: *Pierwszej* op. 72 (1960) i *Trzeciej* op. 106 (1971). Rostropowicz nie wahał się stawiać tych utworów na równi z dziełami Johanna Sebastiana Bacha.

Wirtuozeria partii solowej, traktowany na równych prawach fortepian, bogactwo melodyki i spistość formy, w której powiedziano dokładnie tyle, ile trzeba, nie mniej, nie więcej, czynią *II Sonatę* na wiolonczelę i fortepian niezwykle atrakcyjnym dziełem zarówno dla wykonawców, jak i słuchaczy. Wyzwanie, jakim jest „wzięcie po Rostropowiczu wiolonczeli” – by sparafrazować Kochanowskiego – chętnie jest podejmowane przez wirtuozów młodego pokolenia. Obecnie bardzo popularna *II Sonata* zapewne stanie się częścią repertuaru standardowego, na co ze wszech miar zasługuje.

***

Kwintet fortepianowy g-moll op. 34 Juliusza Zarębskiego miał premierę w 1885 r. Jest to ostatnie dzieło przedwcześnie zmarłego twórcy. Ten niespełniony geniusz wskazuje w nim drogę, którą jemu samemu nie dane było już podążać. Zostawił to twórcom, którzy przyszli po nim: Debussy’emu, Ravelowi, Szymanowskiemu.

Pierwsza część *Kwintetu g-moll* Zarębskiego operuje bardzo prostą, linearną fakturą, pełną oktawowych zdwojeń zarówno w partii fortepianu, jak i w smyczkach. Wydobywa to maksimum ekspresji z samej melodii, która musi się obronić bez harmonizacji. Zdwojenia są podstawowym środkiem wyrazu, decydują o brzmieniu, które niektórzy chcieliby uznać za zapowiedź impresjonizmu. Podobnie jak rozpisane powolne tryle na początku części wolnej, grane pianissimo, ambitni komentatorzy ujmują w kategoriach „szmerowych”, a zatem – sonorystyki drugiej połowy XX w. Jest to wniosek mocno przesadzony, choćby dlatego, że ten pomysł fakturalny Zarębski wzięt od Brahmsa (pierwszej części *III Kwintetu fortepianowego*). Diametralnie inne tempo i dynamika decydują o odrębnym brzmieniu, dlatego nie mówimy o cytacie, lecz o pomysle, który został zupełnie inaczej realizowany w obu przypadkach.

W całym utworze polskiego mistrza widać wielki szacunek dla tradycji, której był kontynuatorem. Dwa tria w *Scherzu* są pomysłem Beethovena, finał syntetyczny wynaleźli Włosi i na początku XIX w. wyeksportowali ten pomysł na północ. Brahms uwielbiał cytować tematy wcześniejszych części w następnych. Zarębski zaskakuje nas, zaczynając finał tematem *scherza*, w tym samym tempie – przez chwilę nie wiemy, gdzie się znajdujemy. Zaraz potem pojawia się najpierw zawołowany, potem zaś dosłownie cytowany temat główny pierwszej części, który jest też, najdosłowniej, ostatnim słowem kompozytora, zamykającym jego ostatnie dzieło.

Zarębski w *Kwintecie g-moll*, którego partię fortepianową napisał dla samego siebie, dokonał rzeczy, której Brahms nigdy osiągnąć nie zdołał: zintegrował fortepian ze smyckami w jeden organizm. U Brahmsa fortepian albo wprowadza, albo przynajmniej powtarza niemal każdy temat dzieła. Z tego powodu jest on wyodrębniony z zespołu jako instrument koncertujący, przeciwstawiony smyckom. Zarębski natomiast starannie unika ekspozycji instrumentu klawiszowego. Bardzo bogato opracowana partia fortepianowa decyduje o brzmieniu zespołu, o zmieniających się barwach i nastrojach, czasem coś dorzuci, coś dopowie, ale tematycznie trzyma się jakby z boku, dopiero (i jedynie) na początku finału wypowiada się w pełni – gdy powtarza temat scherza. Fortepian nie jest „akompaniatorem”, nie spełnia roli służebnej, ale też nigdy nie domaga się dla siebie funkcji *primus inter pares*. Ta funkcja – dobrego towarzysza, czujnego, inteligentnego rozmówcy – decyduje o wtopieniu instrumentu klawiszowego w całość zespołu.

Agata Szymczewska, fot. Bartek Barczyk

Agata Szymczewska

Regularnie występuje na renomowanych estradach w Europie, Azji i obydwu Amerykach. Koncertowała pod batutą takich dyrygentów, jak m.in. S. Ozawa, sir N. Marriner, R. Muti, A. Boreyko, M. Vengerov, K. Penderecki, J. Axelrod, J. Maksymiuk, J. Kasprzyk, K. Urbański, M. Nesterowicz, A. Wit oraz J. Krenz. Ważnym punktem jej kariery jest muzyka kameralna – na tym polu współpracowała z takimi artystami, jak K. Zimmermann, M. Argerich, A.-S. Mutter, G. Kremer, M. Vengerov, M. Maisky, Y. Bashmet i K. Danczowska. Od 2014 r. skrzypaczka jest prymariuszką Szymanowski Quartet. W 2009 r. została laureatką nagrody London

Music Masters; otrzymała ponadto Paszport „Polityki”, nagrodę TVP Kultura w kategorii „Muzyka poważna” oraz cztery Fryderyki. Agata Szymczewska jest absolwentką Hochschule für Musik und Theater w Hannoverze w klasie K. Węgrzynna oraz Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu w klasie B. Bryły. W latach 2010–2015 pracowała na stanowisku asystenta w poznańskiej Akademii Muzycznej. Od 2016 r. jest asystentem na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Obecnie gra na skrzypcach Nicola Gagliano (1755), użyczonych jej dzięki uprzejmości A.-S. Mutter.

Radostaw Pujanek

Pierwszy koncertmistrz NFM Filharmonii Wrocławskiej. Ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu w klasie B. Bryły oraz Akademię Muzyczną im. F. Chopina w Warszawie u I. Wojciechowskiej. Jest laureatem konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych. Umiejętności doskonalił na kursach mistrzowskich pod kierunkiem m.in. W. Witkomirskiej, W. Marschnera, Ch. Tregera oraz członków Trio Fontenay i Kwartetu Camerata. Koncertuje jako solista, kameralista i koncertmistrz w Europie, Azji i w obu Amerykach. Dokonał licznych nagrań płytowych i archiwalnych. Jest propagatorem i miłośnikiem kameralistyki; od 2016 r. programuje cykl koncertów kameralnych w Narodowym Forum Muzyki. Współpracuje m.in. z takimi artystami, jak J. Rachlin, B. Nizioł, V. Vasilyev, A. Ioniță, J. Gallardo, A. Vityovych, K.A. Kulka, A. Szymczewska, R. Groblewski, T. Strahl, M. Sikorski, M. Zdunik, T. Daroch, Ł. Długosz, K. Budnik-Gałązka i R. Kwiatkowski.

Michał Micker

Jest absolwentem Liceum Muzycznego w Poznaniu w klasie skrzypiec B. Bryły. Studia w zakresie altówki ukończył w klasie Z. Czarnoty na Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu oraz w klasie H. Rohdego na Universität der Künste Berlin. Swoje wykształcenie uzupełnił również jako członek NFM Tria Smyczkowego Leopoldinum w klasie G. Pichlera w Escuela Superior de Música Reina Sofía w Madrycie. Jest solistą NFM Orkiestry Leopoldinum. Jako muzyk orkiestrowy współpracuje z takimi zespołami, jak Orchester der Deutschen Oper Berlin, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Camerata Salzburg, Orkiestra Kameralna Wratislavia czy Ars Cantus. Jako kameralista i solista występuje w kraju i za granicą. Nagrywa dla wielu znaczących wytwórni fonograficznych. Grał na wielu znaczących festiwalach, takich jak m.in. Międzynarodowy Festiwal Wratislavia Cantans, Wieczory

w Arsenale – Festiwal Muzyki Kameralnej, Leo Festiwal, Salzburger Festspiele, Moritzburg Festival, Musica Polonica Nova, ISCM World Music Days, Musica Electronica Nova, Warszawska Jesień. Jest często zapraszany do prac jury konkursów muzycznych, jako wykładowca bierze także udział w kursach mistrzowskich w kraju i za granicą.

Wojciech Fudala

Absolwent klasy mistrzowskiej G. Hoffmana oraz J. Reulinga w elitarnym instytucie Chappelle Musicale Reine Elisabeth. Ukończył z wyróżnieniem studia w Królewskim Konserwatorium w Brukseli oraz w Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach w klasie P. Głombika. Koncertuje w kraju i za granicą. W roli solisty współpracował ze znakomitymi dyrygentami (takimi jak E. Oue, A. Dumay, Ch. Arming, W. Rodek) oraz orkiestrami (Brussels Chamber Orchestra, Orkiestrą Symfoniczną Polskiej Filharmonii Bałtyckiej, Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Opolskiej, Orchestre Philharmonique Royal de Liège). Jest solistą grupy wiolonczel w NFM Filharmonii Wrocławskiej. Gra na zakupionym przez NFM francuskim instrumencie z 1922 r., sygnowanym nazwiskiem J. Merciolle. Od 2018 r. prowadzi klasę wiolonczeli w Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi. Regularnie koncertuje z pianistą M. Rotem. W 2019 r. ukaże się debiutancki album duetu *Mieczysław Wajnbreg: Cello Sonatas* (DUX). Jest członkiem i założycielem zespołu Polish Cello Quartet.

Michał Rot

Polski pianista młodego pokolenia, laureat krajowych i międzynarodowych konkursów muzycznych. Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, a także Hochschule für Musik und Darstellende Kunst w Stuttgarcie i Mannheimie. Ważne miejsce w działalności artysty zajmuje szeroko pojęta kameralistyka, co zaowocowało współpracą z wybitnymi muzykami, takimi jak m.in.: M. Flaksman, R. Trainini, T. Daroch, J. Očić, J. Reuling, K. Karpeta, S. Kierner, Z. Wojtczak, S. Komasa, B. Grabias, K. Skrzyszewska. Występował na wielu ważnych festiwalach, takich jak: Ascoli Piceno Festival, Gaude Mater, Dni Muzyki Karola Szymanowskiego, Heidelberger Kammermusikfestival, Kubínska hudobná jeseň, Festiwal Muzyki Wiedeńskiej czy Różewicz Open Festiwal. Dokonał licznych nagrań płytowych m.in. dla wytwórni DUX oraz Polskiego Radia. Posiada stopień doktora sztuk muzycznych. Jest adiunktem w Instytucie Muzyki Kameralnej Akademii Muzycznej w Łodzi.

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

